

שמא תאמרו: גם בשנים הרגילות אנו קונים פירות מגויים משיקולים שונים, ויש תוצרת שרק הם מגדלים כגון מלפפונים וקישואים? התשובה פשוטה: אנו לא נכפה ולא נתערב במה שאתם עושים גם אם לבנו דווה. אלו שיקולים אישיים, אך לא ייאמר שבגלל התורה, בגלל ההלכה יקנו מגויים. ההלכה רוצה שתקנה מיהודים, "וקנה מיד עמיתך". "וחי אחיך עמך".

כתב מרן הרב קוק: "עטי תרעד בידי למעשה הנבלה אשר נעשתה כעת לאחינו יושבי המושבות. כי אחרי אשר הוחזק הדבר עד כה, שלא ליתן הכשר להגויים, כדי שלא לדחוק את רגלי ישראל המדוכאים ומיוגעים בעוניים, ועיניהם תלויות למחייתם על ידי פדיון הענבים, הנה עתה אחרי אשר נגמר העניין בדבר סכסוך שאלת השמיטה שכל עיקרה באה לטובת אחינו בני המושבות, נמצאו חותרי מחתרת, אשר יעצו בסתר לקנות דווקא מגויים, ולהרים קץ צרינו, השוחקים על משבתנו, איך שאנחנו בעצמנו רודפים את אחינו בני בריתנו. אי שמים" (אגרות הראיה, אג' שטז).

לו היה רואה מרן הרב קוק איך אנחנו בעצמנו רדפנו את אחינו וגירשנו אותם מגוש קטיף, להרוס חבל ארץ ולשבור משפחות מישראל, ורבים רבים משלומי אמוני ישראל, הרימו יד להצטרף לגירוש, ועתה הם הם יקנו מאותם מחבלים ויממנו את אלה שעסוקים בלרצוח יהודים ולשגר טילים - לו היה מרן הרב קוק שומע על זאת, לא רק עטו היה רועד, אלא כל כולו היה רועד, אמות הספים היו רועדות, השכינה הייתה רועדת...

לכן אנא התקשר מיד ל"אוצר הארץ", שמיטה כחול לבן כהלכתה, מטעם "מכון התורה והארץ", כפר דרום ת"ו - אשקלון, וחתום על מנוי חודשי עבור פירות וירקות גידולי שישית, מצעים מנותקים וגידולי ערבה.

יבול נכרי בשנת שמיטה בצבא

שאלה: כאשר אין להשיג יבול יהודי [זריעת שישית עם אוצר בית-דין, איסום, גידולי ערבה, מצעים מנותקים] - מה עדיף: היתר מכירה או יבול נכרי, כיוון שחרדים לא יאכלו מהיתר מכירה?

תשובה: לכאורה עדיף היתר מכירה:

א. כך פסקו גדולי עולם, הרבנות הראשית לישראל, ואין לקבוע סדרי כשרות בצבא על פי מיעוט זניח של חרדים.

ב. יבול נכרי פוגע בחקלאים היהודים.

ג. פוגע במדינה, שחייבת להיות בעלת חקלאות עצמית מסיבות בטחוניות.

ד. יש גם קנייה מגויים עוינים.

אבל במצבנו נראה שיש להעדיף יבול נכרי, כדי להקל ולעודד את קליטתם ההולכת וגדלה של חרדים בצבא, שהיא עתה רק 4%, אבל היא מתווספת בצורה ניכרת משנה לשנה:

א. זה פיקוח נפש לצבא שחסר חיילים.

ב. זה פיקוח נפש לאומי שחרדים ייפגשו פגישה קרובה עם שאר עם ישראל, ולא יוצר כאן מעין שני עמים.

ג. פיקוח נפש של החרדים עצמם, שאם לא ילכו לצבא, התפתחותם המידותית והמוסרית והרוחנית תהיה מאוד לקויה.

לכן צריך לעשות הכל למען מטבח אחד, חדר אוכל אחד, מסלול אחד, כדי כולם יאכלו יחד, כאיש אחד חברים, ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ.

אך כמובן יש להפנות שאלה זו לרבנות הצבאית.

פרוזבול

הלל הזקן תיקן פרוזבול להפקיע חובת השמטת הלוואות, כדי שאנשים לא יימנעו מלהלוות. יסוד התקנה הוא שעל-פי דין תורה, המוסר שטרותיו לבית-דין, אינו משמט (משנה, שביעית י ב. תוס', גיטין לו א ד"ה מי), כיוון שבי"ד אינו מצווה על "ואשר יהיה לך את אחיך תשמט ירך" (דברים טו ג). לכן על המלווה למסור חובותיו לבית-דין, ולא כל בית-דין אלא בית-דין חשוב של בקיאים בדיני שמיטה ופרוזבול שאנשי העיר קיבלו עליהם (שו"ע, חו"מ סז סע' יח), והרמ"א מקל בכל בית-דין. וזה לשון הפרוזבול, במי שעורך פרוזבול בפני בי"ד:

שטר פרוזבול

במותב בי תלתא בי דינא כחדא הוינא, ובא לפנינו [פב"ב], ואמר לנו: "הן שנה זו היא שנת השביעית ויש לי חובות בשטר ובעל-פה על איזה אנשים, והריני מוסר לכם פרוזבול ויהבית לכון במתנה בקנין ד' אמות קרקע דאית לי ועל גביהון ארשית יתכון למגבי כל חובות דאית לי על אינשי, ומעתה תיהוו